

Museu d'Història
de Catalunya

Generalitat
de Catalunya

RECORREGUT PER 100 ANYS D'HISTÒRIA DE L'HOSPITAL DEL MAR

Els orígens: aigua, aigua, aigua. 1914-1939 i la guerra civil. L'Hospital Municipal d'Infecciosos.

L'aigua és a l'entorn i al naixement de l'Hospital. La terrible qualitat de les aigües a principis del segle XX va fer que l'Ajuntament de Barcelona hagués de fer front a nombroses epidèmies, com la del tifus, encara que fos "reciclant" les senzilles instal·lacions del "tiro al pichón" per a lluitar contra les infeccions. Anys de lluitar també per a ubicar finalment l'hospital, que rebutgen els barris d'Horta o de Can Tunis i que es queda finalment a la Barceloneta, on va néixer. El disseny en pavellons de l'arquitecte municipal Josep Plantada, concebut per a l'aïllament de les infeccions, encara es conserva en part, encara que llavors li donava l'esquena al Mar.

Després del cop d'estat militar l'hospital sota el control de la CNT ha de ser traslladat a l'Hotel Florida pels bombardeigs de l'aviació italiana al servei de Franco i no torna fins l'acabament de la guerra.

Postguerra i ciència. 1939-1975. Hospital de Nostra Senyora del Mar.

La postguerra obre una nova etapa al centre, en què els metges i infermeres són depurats políticament segons la seva actuació durant la Guerra Civil. Època de dificultats però també d'esperit ambiciós pel que fa a ciència: el centre és capdavanter en la creació del primer pavelló d'investigacions mèdiques, dissenyat des de l'Alemanya Nazi, que inaugura oficialment el Premi Nobel i pare de la penicil·lina, Sir Alexander Fleming, el 1948. També és en aquest tram d'història que l'hospital inaugura el primer pulmó d'acer i la primera Unitat de Cures Intensives de Catalunya. Les

epidèmies es continuen succeint: el tifus exantemàtic, la crisi de la pòlio a les dècades dels 50 i els 60 o el darrer brot massiu de còlera, el 1971, qualificats per les autoritats en els primers anys del turisme com a "diarreas estivals". Per altra part l'hospital amplia serveis assistencials amb la construcció de l'edifici de 10 plantes, icona del centre durant els anys 70 i 80, per acollir l'Institut Neurològic Municipal; però també incorpora els estudis de medicina, amb la signatura del primer conveni de col·laboració amb una Universitat, la UAB, convertint-se des deleshores en hospital universitari

Un hospital olímpic i punter. 1975-2015. Hospital del Mar.

La transició cap a la democràcia i l'ambient transformador marca l'esdevenir del país, de la ciutat i també de l'hospital. Són anys de reivindicacions laborals i de democratització de la gestió, convertint-se per uns anys en un hospital assembleari que tria als seus comandaments a mà alçada i mitjançant assemblees. L'obertura del servei d'urgències, el 1978, suposa una gran aposta per a donar cobertura a un àrea de la ciutat realment mancada de serveis

sanitaris i de la qual esdevé el seu hospital general de referència. Noves epidèmies sacsejant a les famílies la Sida i la heroïna i l'Hospital del Mar novament s'anticipa i inaugura la primera unitat de l'Estat Espanyol per atendre els toxicòmans... fins que un altre ensurt torna a sotragar els treballadors i pacients de l'hospital: l'explosió del gas de les instal·lacions veïnes de la Catalana de Gas.

La reorganització de la sanitat a Barcelona culmina l'any següent amb la creació de l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària (IMAS), agrupant els dispositius sanitaris de titularitat municipal, fent una passa decididament modernitzadora de la gestió sanitària municipal.

La creació el 1985 del laboratori antidopatge serà el preludi del que haurà de ser l'Hospital de la Família Olímpica als Jocs de 1992, un projecte en què els professionals s'hi aboquen amb tot l'entusiasme. D'altra banda, el llegat modernitzador que representen els Jocs Olímpics per l'hospital del Mar i per Barcelona el prepara per poder assumir reptes com ara la integració en la seva estructura de la majoria dels serveis clínics de l'hospital de l'Esperança, la construcció del Centre sociosanitari i de Salut Mental del Fòrum i la preparació d'un ambiciós pla d'ampliació del recinte que, després de quedar suspès per dificultats pressupostàries de la Generalitat, s'ha reprès el mes de maig de 2015.

Durant aquests darrers anys l'hospital ha sabut combinar la forta vocació comunitària, que l'empeny els anys 90 a desenvolupar el primer programa de cribratge de càncer de mama Catalunya pels districtes de Ciutat Vella i de Sant Martí, amb el fet de crear i consolidar serveis d'alta especialització, apostant per desenvolupar programes de recerca de gran aplicabilitat clínica i per formar part d'una experiència innovadora amb la UAB i la UPF amb els estudis compartits de medicina, en l'entorn de l'ambiciós Campus Universitari Mar que acull més de 1500 estudiants de pregrau. I tot això amb la proximitat al Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB) que proporciona grans oportunitats en aquest àmbit.

L'Hospital del Mar, el 2015. Qui som?

L'Hospital del Mar és un centre assistencial on treballen 2.089 professionals. Compta amb 396 llits d'hospitalització i realitza 23.000 ingressos hospitalaris anuals. L'atenció urgent va representar 87.743 visites l'any 2013, mentre l'assistència ambulatoria va suposar 61.982 primeres visites i 288.791 successives, a més de 41.325 sessions als hospitals de dia. L'edat mitjana dels pacients de l'Hospital del Mar és de 59 anys, però val a dir que quasi el 40% dels pacients tenen més de 70 anys.

Un tret definitori de l'Hospital del Mar és la seva **vocació docent**. És un centre universitari que acull un ambiciós campus de les ciències de la salut, on es formen diàriament 1.442 estudiants, des de la formació professional tècnica sanitària (600) fins als Graus d'Infermeria (309), Medicina (299) i Ciències de la Salut i la Vida (234, Biologia humana i Enginyeria biomecànica). És un exemple d'una especial combinació de talent de dues de les Universitats

Museu d'Història
de Catalunya

Generalitat
de Catalunya

catalanes més emblemàtiques, la UAB i la UPF que col·laboren de forma exemplar en un dels Campus universitari més atractius per als estudiants, en un edifici recentment renovat. La proximitat al Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona ofereix als alumnes oportunitats immillorables per formar-se en l'àmbit de la recerca.

El **projecte de recerca** de l'Hospital del Mar està present des de l'any 1948. Des de llavors, l'activitat investigadora s'ha caracteritzat per un eminent caire translacional, amb el decidit propòsit de què el coneixement pugui revertir i aplicar-se en la millora de la salut de la societat. Els professionals de l'Hospital del Mar participen de manera quotidiana als projectes de reconegut prestigi nacional i internacional de l'Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques (IMIM), un dels pols investigadors més atractius i dinàmics d'Europa, amb cinc grans programes d'investigació a l'entorn del càncer, les neurociències, els processos inflamatoris i cardiovasculars, la informàtica biomèdica i l'epidemiologia i la salut pública, en 55 grups de recerca.

Ampliar horitzons

Els horitzons de l'Hospital del Mar s'amplien just en aquest moment històric en què compleix el seu primer segle, a partir de la signatura, el 2014, d'un acord cabdal per al seu futur: la represa dels treballs d'ampliació de les seves instal·lacions, de 15.000 m² destinats a l'assistència dels 300.000 usuaris dels districtes de Ciutat Vella i Sant Martí. Les obres iniciades al maig 2015 i són el començament d'un projecte llargament desitjat que espera fer-se realitat.